

30.09.2024թ.

Կարծիք

«Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ-ն ընդդեմ Թեհմինե Ենոքյանի

Փաստերը

2022 թվականի դեկտեմբերի 1-ին լրագրող Թեհմինե Ենոքյանը «Ֆեյսբուք» սոցիալական ցանցի իր էջում կատարել է հետևյալ հրապարակումը. *«Երեկ կրկին վթարվել է ԶՊՄԿ-ի պոչամբար գնացող խողովակաշարը, կրկին աղտոտվել է Ողջի գետը, կրկին քրեական գործ է հարուցվել ու կրկին կմոռացվի, ծածկադմիոց կարվի, կանցնեն առաջ: Զէ՞ որ ՀՀ Կառավարությունն արդեն 28% բաժնեմաս ունի ԶՊՄԿ-ում: Արդեն մաքուր են աշխատում, այսինքն թափոնաջրերից մաքուր են դուրս գալիս: Ոչ մի պատասխանատվություն՝ ուղղակի փողը քոռացնելու հատկություն ունի»:* 2022 թ. դեկտեմբերի 16-ին «Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ-ն գրավոր պահանջել է Թեհմինե Ենոքյանից հրապարակայնորեն հերքել հայտարարությունը, քանի որ այն չի համապատասխանել իրականությանը ու վնասել է ընկերության գործարար հեղինակությունը: Թեհմինե Ենոքյանը չի պատասխանել այդ գրությանը:

2023 թ. հունվարի 5-ին «Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ-ն հայց է ներկայացրել Երևանի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ Թեհմինե Ենոքյանի: Ընկերությունը հայցադիմումում նշել է, որ պատասխանողը 2022 թ. դեկտեմբերի 1-ին ֆեյսբուքյան իր էջում (<https://www.facebook.com/tehmine.yenoqyan/mibextid=LQOJ4d>) հրապարակել է գրառում, որում *«Երեկ կրկին վթարվել է ԶՊՄԿ-ի պոչամբար գնացող խողովակաշարը, կրկին աղտոտվել է Ողջի գետը»* արտահայտությունը գրպարտություն է, իրականությանը չի համապատասխանում և արատավորում է կոմբինատի բարի համբավը: Նշվել է, որ Թեհմինե Ենոքյանը դիտավորությամբ է տարածել ապատեղեկատվություն առ այն, որ տեղի է ունեցել «պոչամբարի վթար» (դատաքննության ընթացքում հայցվորի կողմից պատասխանողին վերագրվել է նաև «պոչամբարի պայթյուն» բառակապակցությունը), և այդ դիտավորությունը հիմնավորվում է նրանով, որ պատասխանողը նույնիսկ չի արձագանքել հերքում հրապարակելու մասին կազմակերպության դիմումին:

Թեմինե Ենոքյանը առարկել է հայցի դեմ՝ պնդելով, որ հրապարակումը պաշտպանված է Քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածի 5-րդ մասի 2-րդ կետով, քանի որ վերաբերում էր հանրային գերակա շահի՝ բնապահպանական խնդրի: Նա նշել է, որ անհրաժեշտ է հաշվի առնել հրապարակման նպատակը և իր անձը, մասնավորապես, որ ինքը լրագրող է, ակտիվ բնապահպան, գլխավորում է «Կանաչ Հայաստան» հասարակական կազմակերպությունը, մշտապես հետևում և ակտիվորեն արձագանքում է երկրի բնապահպանական խնդիրներին: Պատասխանողը հայտնել է, որ մամուլից է տեղեկացել, որ 2022 թ. նոյեմբերի 30-ին Սյունիքի մարզում աղտոտվել է Ողջի գետը, և իր մտահոգությունն է հայտնել Ֆեյսբուքյան գրառմամբ: Ըստ Ենոքյանի՝ իր այդ հրապարակմամբ նա նպատակադրված չի եղել թիրախավորել և զրպարտել ընկերությանը, այլ քննադատությունը վերաբերել է ՀՀ գլխավոր դատախազությանը, վերջինիս անգործությանը՝ կապված դեռևս 2019 թվականին կոմբինատի վթարված խողովակաշարերի առնչությամբ հարուցված քրեական գործի հետ: Այդ գործը քննվում է արդեն մոտ հինգ տարի, և այդ կապակցությամբ «Կանաչ Հայաստան» ՀԿ-ն հարցում է ուղարկել ՀՀ գլխավոր դատախազություն և ստացել պատասխան, որը հրապարակվել է ՀԿ-ի սոցիալական էջում:

Պատասխանողը նաև նշել է, որ գրառումը կատարելիս հիմնվել է տվյալ դեպքի վերաբերյալ համացանցում տեղ գտած մի շարք հոդվածների և տեսանյութերի վրա: Մասնավորապես՝ 2022 թ. նոյեմբերի 30-ին «Իրավատեր կապանցիներ» ՀԿ-ի Ֆեյսբուքյան էջում հրապարակվել են տեսանյութեր, որտեղ այդ կազմակերպության անդամները դեպքը որակել են որպես վթար: Բացի այդ, մի շարք լրատվական կայքերում հոդվածներ և տեսանյութեր են տեղադրվել «Սյունիքում Զանգեզուրի պղնձոճուխի փրկման շրջանում կոմբինատի պոչամբարը պայթել ու գյուղն է լցվել» և նմանատիպ այլ վերնագրերով և, ըստ էության, խնդրո առարկա գրառումն այդ հրապարակումների վերաբերակողությունն է:

Դատական քննությունը շարունակվում է:

Եզրահանգում

Խորհուրդը իր թիվ 80 և 87 փորձագիտական կարծիքներում անդրադարձել է իրավապաշտպանների և լրագրողների կողմից բնապահպանական խնդիրների բարձրաձայնելու հետ կապված իրավական հարցերին: [Թիվ 87 կարծիքի](#) մեջ մասնավորապես նշվել է, որ նման քաղաքացիական գործերով դատարանները պարտավոր են հաշվի առնել այդ խնդիրներով զբաղվող անձանց կարգավիճակը, նրանց գործունեության բնույթը և նպատակը, ինչպես նաև՝ ուշադրություն դարձնել, որ զրպարտության կամ վիրավորանքի դեպքում ֆիզիկական անձանց ու առևտրային կազմակերպությունների իրավական պաշտպանության աստիճանը և բնույթը տարբերվում են: Եթե ֆիզիկական անձի պարագայում վիրավորանքը կամ զրպարտությունը արատավորում է նրա արժանապատվությունը, ապա կազմակերպության դեպքում այդ բարոյական հարթությունը գոյություն չունի:

Կազմակերպությունը կարող է հայտարարել իր գործարար համբավն արատավորելու մասին, ինչը չունի անձնական կյանքի միջամտության լրջության այն աստիճանը, որը բնորոշ է ֆիզիկական անձին վիրավորելուն կամ զրպարտելուն (տե՛ս, նաև, Եվրոպական դատարանի վճիռը *Ռեզնուս ՄՊԸ-ն ընդդեմ Ռուսաստանի*, թիվ 22649/08, 08/09/2020, կետ 66): Խորհուրդը գտնում է, որ նույնանման հանգամանքներ առկա են նաև սույն դատական գործում, և իր եզրահանգումներում հետևելու է վերը նշված սկզբունքներին:

Տվյալ դեպքում Թեհմինե Ենոքյանը բարձրաձայնել է բնապահպանական խնդիր, որը ներկայացնում է ընդհանուր հանրային հետաքրքրություն ու մտահոգություն: Դա բխում է իր գործունեության էությունից: Փաստերը ցույց են տալիս, որ հանքարդյունահանման ձեռնարկության թափոնների պոչամբարում իրապես ինչ-որ խնդիրներ ծագել են, քանի որ նույնիսկ կոմբինատը չի հերքել դա իր հայցում: Ավելին, Թեհմինե Ենոքյանն իր առարկությունում վկայակոչել է մի շարք հանրային աղբյուրներ, որոնցում նշվել են, որ պոչամբարում ծագել են բնապահպանական խնդիրներ: Այդ աղբյուրներից կատարված հրապարակումները նույնպես մինչև այժմ չեն հերքվել: Այս լույսի ներքո ոչինչ չի հուշում, որ Թեհմինե Ենոքյանի կատարած գրառումը առերևույթ կամայական էր, գուրկ էր փաստական հիմքից, հետապնդում էր ձեռնարկությանը հեղինակագրկելու նպատակ: Կարևոր է, որ գրառման մեջ հեղինակը չի նշել, որ տեղի է ունեցել «պայթյուն», ու անհասկանալի է, թե ինչու է ՓԲԸ-ն իր հայցում պնդել, որ պատասխանողը կատարել է նման հայտարարություն, որով էլ վնաս է հասցրել ընկերության հեղինակությանը: Փաստական այս անձշտությունը հայցվորի օբյեկտիվության վերաբերյալ մտահոգության լուրջ պատճառ է:

Գրառումը համադրելով ներկայացված այլ տվյալների, հրապարակումների և հայտարարությունների հետ՝ կարելի է գալ եզրահանգման, որ Թեհմինե Ենոքյանը նպատակ է հետապնդել իրազեկել հանրությանը բնապահպանական խնդրի մասին, իսկ իրավիճակի իր գնահատականը ձևավորել է այլ աղբյուրների հրապարակումներից ստացված բավարար ու վերաբերելի փաստերի հիման վրա: Կարևոր է նաև հաշվի առնել գրառման ոճը և բնույթը. հրապարակումը հավասարակշռված է, դրանում բացակայում են կամայական, չափազանցված ու վիրավորական որակումներ: Հեղինակն իր մտահոգությունները բխեցրել է կոնկրետ փաստից. նախկինում ի հայտ եկած բնապահպանական խնդրի հիմքով հարուցված քրեական գործի քննությունը շարունակվում է մոտ հինգ տարի՝ առանց որևէ արդյունքի: Այս հանգամանքների լույսի ներքո առարկայական չէ, որ Թեհմինե Ենոքյանը չի արձագանքել հայցվորի՝ հերքում հրապարակելու պահանջին: Ավելին՝ այս և Թեհմինե Ենոքյանի դեմ հանքարդյունաբերող ընկերությունների կողմից ներկայացված բազմաթիվ այլ հայցերը վերածվում են բնապահպանական թեմաներ լուսաբանող լրագրողին լռեցնելու ռազմավարական դատավարությունների:

Այսպիսով, հաշվի առնելով հրապարակման բնույթը, դրա հիմքում ընկած փաստերը, ինչպես նաև՝ հեղինակի անձն ու կարգավիճակը, մասնավորապես, որ տարիներ շարունակ զբաղվում է բնապահպանական խնդիրների բարձրաձայնմամբ, խնդրո առարկա գրառումը և դրա հեղինակը՝ Թեհմինե Ենոքյանը, գտնվում են

Քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածի 5-րդ հոդվածի 2-րդ կետի պաշտպանության տակ, և այդ առումով նա բարեխղճորեն օգտվել է արտահայտվելու ազատության իր իրավունքից:

Տեղեկատվական վեճերի խորհուրդ

Շուշան Դոյրոյան (Խորհրդի քարտուղար) - Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի նախագահ
Արա Ղազարյան - «Արա Ղազարյան» իրավաբանական գրասենյակի տնօրեն
Բորիս Նավասարդյան - Երևանի մամուլի ակումբի պատվավոր նախագահ
Արամ Աբրահամյան - «Առավոտ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր
Աշոտ Մելիքյան - Խոսքի ազատության պաշտպանության կոմիտեի նախագահ
Օլգա Սաֆարյան - Փաստաբան